

**UPDATE OF UKRAINIAN HISTORY
IN THE CONDITIONS OF HYBRID WAR IN UKRAINE**

**АКТУАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ
В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ В УКРАЇНІ**

Liubchuk V. V.

*PhD in Sociology, Associate Professor, Associate Professor, Department
of Political Science and Public Administration Lesya Ukrainka
Volyn National University, Lutsk, Ukraine*

Любчук В. В.

*кандидат соціологічних наук, доцент
доцент кафедри політології та публічного управління
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна*

Становлення української історії завжди відбувалося в драматичних, почасти трагічних умовах. Та все ж постійна боротьба за незалежність та власну самобутність була успішною і в 1991 році увінчалася формуванням країни Україна. Проте, тоді, в 90-х рр. XX ст. ніхто навіть гадки не мав про можливість війни на нашій території, причому, що реальним ворогом стане найближчий сусід – росія. Ще у 2014 році багато дослідників говорили про збройний конфлікт, але після масштабного вторгнення росії в Україну у 2022 році стало зрозуміло, що це війна, і почалася вона ще у 2014 році.

Сучасні дослідники по-різному називають війну в Україні, сходяться лише в одному – це новий тип війни. Найчастіше вживають поняття «гібридна війна», комбінована війна, змішана війна, неоконвенційна, нестандартна війна, кримінально-терористична війна, війна керованого хаосу або нелінійна війна [1, с. 296]. У соціологів теж не має єдиної думки, більше схиляються до поняття «гібридна війна». До дослідників-соціологів, для яких тема війни стала предметом дослідження належить Рущенко І., який, на даний момент є автором двох монографій, що присвячені аналізу гібридної війни в Україні, якщо перша з них відображає особливості війни [2], то у другій акцент на історичні, культурні, соціально-політичні та інші передумови війни. Зокрема, соціолог підводить до висновку, що війна готувалася заздалегідь і були ряд подій, які на це вказували, зокрема конфлікт довкола о. Тузла (2003 р.), перші торговельні санкції (2004 р.),

«Сепаратистський форум» (2004 р.) і інші до 2013 року [3, с. 305–312]. Український соціолог Кононов І., концептуалізував події на Донбасі весною 2014 року як збій громадянськості і назвав це «луганським синдромом». Також проблематика війни зацікавила і інших соціологів – Головаху Є., Єніна М. та ін.

Мета публікації полягає у визначенні актуальних для становлення сучасної української історії напрямів з соціологічної точки зору.

Перш ніж окреслимо аспекти української історії, що набули особливого значення під час війни, визначимося із відмінностями «гібридної війни» від традиційної з точки зору соціології, оскільки ця тема вивчається і іншими науками.

Традиційна війна оголошується, є супротивники та предмет війни. Водночас «гібридна війна» має свої особливості, зокрема починається без оголошення, починається із «мирних» антиурядових акцій, а завершується громадянською війною. Тут використовуються усі можливі засоби, як силові, так і несилові, жертвами конфлікту стають мирні жителі і ще одна важлива риса, про яку говорить Требін М. – це поява поряд із регулярними військами також і інших дійових осіб: повстанців, бойовиків, кримінальних банд, приватних військових угруповань, тощо [4, с. 32].

Аналізуючи методи та способи ведення «гібридної війни» в Україні розуміємо також важливість інформаційного чинника, який впливає на формування цінностей, установок, сприйняття та ставлення обох сторін одне до одного.

Найсуттєвіші зрушення відбулися і продовжують відбуватися у свідомості українців в їхньому ставленні до соціального оточення – зовнішнього і внутрішнього та до української мови. Наведемо результати деяких соціологічних досліджень, які демонструють вище зазначені твердження. Зокрема, Соціологічна група «Рейтинг» фіксувала зміни у ставленні українців до різних країн та їхніх лідерів. Так, за результатами загальнонаціонального опитування, проведеного Соціологічною групою «Рейтинг» українці позитивно ставляться до керівників Польщі, Великої Британії, США, Туреччини, Литви та Франції, відповідно їхні лідери отримали найвищі позитивні оцінки, що коливаються у діапазоні від 92% – у президента Польщі Дуди А. до 75% – у президента Франції Макрона М. Що ж до очільників білорусії та росії, то абсолютна більшість респондентів ставляться до них негативно, відповідно, 96% та 98% [5]. Опитування тринадцятої загальнонаціональної хвилі Соціологічної групи «Рейтинг» показало, що суттєво ці показники не змінилися. Водночас соціологи відмітили те, що майже 90% українських громадян підтримали б вступ України до Європейського Союзу та біля 80% вступ в НАТО (щодо останньої

організації, то підтримка зросла, оскільки станом на березень 2022 року вона становила менше 70%) [6].

Пошук підтримки та її отримання з боку інших держав безумовно впливає на думку громадян щодо їхнього сприйняття та ставлення. Війна також дає можливість розставити пріоритети та визначитися із напрямом розвитку українського суспільства.

Мова є також одним із чинників формування ідентичності. Історично склалося таким чином, що в Україні на побутовому рівні українці могли спілкуватися як українською, так і російською мовами. Тривалі дискусії щодо впровадження другої державної мови (російської) вочевидь вже себе вичерпали. Саме війна стала тим маркером, що відмічає приналежність до конкретного етносу, нації. Як зазначає Соціологічна група «Рейтинг», за останнє десятиліття спостерігається стала динаміка зростання кількості тих, хто вважає українську мову рідною: з 57% у 2012 році до 76% у 2022 році. Єднання суспільства на фоні війни вплинуло і на статус мови, оскільки абсолютна більшість вказали на українську мову як єдину державну мову (березень 2022 року) [7].

Соціальне оточення, як у прикладі із Україною, впливає на історичне минуле та формує майбутнє, саме у війні на сьогодні, як зазначають багато дослідників формується нова українська нація, яку об'єднує, з одного боку, ненависть до ворога, а з іншого – вона ж і згуртовує в середині держави та стимулює до пошуку зовнішньої підтримки для майбутнього розвитку держави та суспільства.

Література:

1. Гетьманчук М. П. Гібридна війна росії проти України: інформаційний аспект. *Військово-науковий вісник*. 2017. № 27. С. 296–307.
2. Рущенко І.П. «Російсько-українська гібридна війна: погляд соціолога: монографія. Харків : ФОП Павленко О. Г., 2015. 268 с.
3. Рущенко І. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2020. 436 с.
4. Требін М.П. Соціологія війни: український контекст. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2015. № 1148. С. 30–34.
5. Дев'яте загальнонаціональне опитування: оцінки міжнародного партнерства (26 квітня 2022 року) URL: <https://ratinggroup.ua/research/>

ukraine/devyatyy_obschenacionalnyy_opros_ocenki_mezhdunarodnogo_partnerstva_26_aprelya_2022.html

6. Тринадцяте загальнонаціональне опитування: зовнішньополітичні орієнтації (18-19 червня 2022 року) URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/trinadcatyy_obschenacionalnyy_opros_vneshnepoliticheskiye_orientacii_18-19_iyunya_2022.html

7. Шосте загальнонаціональне опитування: мовне питання в Україні (19 березня 2022 року). URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/language_issue_in_ukraine_march_19th_2022.html